

Lollands visioner

Aleksandra Mir

Lollands visioner

Aleksandra Mir

Et projekt om mennesker og deres drømme, erfaringer og fiaskoer, som blev realiseret i forbindelse med kunsthøjsdagen Tumult, den 22. august – 24. oktober 2010.

Indhold

Forord	7
Tilbageblik	11
Aleksandra Mir	13
Lollands visioner	17

Forord

Af Ida Meisling

*Hvordan dyrker man ikke sport? Hvordan gør man ikke kur til nogen?
Og hvordan skal man ikke beskæftige sig med kunst?*

Spørgsmål som disse, formuleret i negativ, danner udgangspunkt for den amerikansk-svenske kunstner Aleksandra Mirs antropologiske interviewprojekt, som denne bog dokumenterer en lille del af i Syddanmark. Hvordan man ikke flirter, opdrager, rejser og bærer sig ad i livets øvrige gøremål, giver rum til det verdensomspændende ordinære. På en alternativ, bagvendt måde bliver der skabt en kollektiv og autentisk vision for, hvad det vil sige at leve et rigt og fuldkomment liv. Projektet er en del af en større global bogserie, som bærer titlen *How Not To* – et kunstprojekt, der undersøger almene anliggender og portrætterer forskelle og ligheder mellem kulturer. Målet er at indsamle erfaringer og dele dem anonymt for at gøre vores fiaskoer og mest ærlige meninger offentlige, så vi kan lære af dem.

Bogens udsagn er resultatet af et samarbejde mellem Aleksandra Mir, kunstfestivalen Tumult og projektets udsendte i marken, den lokale forfatter og journalist, Gorm Rasmussen. I løbet af Tumults udstillingsperiode opsøgte Gorm Rasmussen Lollands beboere, også dem, der er socialt og geografisk isolerede – på plejehjem og hospitaler, i fængsler og på landet. Han nåede frem til de udvalgte udsagn gennem en snak om råd og holdninger til, hvordan man *ikke* skal leve sit liv. De indsamlede statements blev løbende udstillet og formidlet fra et kontor i tårnet af en gammel mælkekondenseringsfabrik med udsigt ud over

Nakskov by og havn. Her kunne besøgende træffe aftale om et interview, mens annoncer i lokale aviser også opfordrede Lollands beboere til at dele ud af deres erfaringer.

Denne bog samler de 69 historier eller statements, som er kommet ud af Gorm Rasmussens dialog med lollikerne efteråret 2010. Målet er, at projektet på den måde lever videre, ved at de gode råd med omvendt fortegn bliver sendt tilbage til offentligheden og distribueret gennem de tre deltagende kommuner, biblioteker og skoler. Samtidig indgår Lollands visioner også i Aleksandra Mirs globale projekt- og bogserie, der dækker titler som *How Not To Cook*, *Romance*, *Parent*, *Travel*, *Work*, *Sport*, *Art*, *Nature*, *Pet* og *Live&Die*.

Lollands visioner var en del af kunsthøjtidens Tumult, der i perioden 22. august til 24. oktober indtog land og by i offentlige rum i og omkring Nakskov, Nykøbing F, Vordingborg og Stege. 21 kunstprojekter blev udviklet særligt til området af 41 kunstnere af både lokal, national og international herkomst. Tumult ønskede med kunsthøjtidens at skabe debat om området og pege på udfordringer såvel som potentialer. Det blev gjort ved at fremhæve ukendte eller skjulte områder og ved at bearbejde lokale historier og skabe nye perspektiver på velkendte steder og problemstillinger. Kunsten blev dermed brugt som redskab til at nå bredt ud til folk - også folk, der normalt ikke beskæftigede sig med kunst. For at engagere, inspirere og vise nye muligheder for forandringer og oplevelser. Læs mere på www.tumult.dk.

Aleksandra Mir

Aleksandra Mir er født i Polen i 1967 og har været aktiv på den internationale kunstscene i snart 20 år.

Hun er opvokset i Sverige og er svensk statsborger, men har boet det meste af sit voksenliv i USA. Hun er uddannet kulturanthropolog, og hendes kunstprojekter tager som *How Not To*-projektet ofte udgangspunkt i hverdagslivet og de vaner, drømme og fællesskaber, vi er en del af. Målet er at åbne op for diskussioner af generelle livsbetingelser som traditioner, normer og kulturer i offentlige rum. I 1999 iscenesatte hun med værket *First Woman on the Moon* en månelanding på en hollandsk strand. Og i 2003 og 2008 placerede hun med projektet *Plane Landing* oppustelige fly i naturlig størrelse i bl.a. Zurich lufthavn og forskellige steder i centrum af Paris.

Tilbageblik

Af Gorm Rasmussen

Der er det særlige ved Aleksandra Mirs kunstværk, at hun, kunstneren, ikke er til stede selv, mens det bliver til. Det er os, os her på Lolland, der laver det!

Det, projektet går ud på, er at samle erfaringer, i stort og småt fra den her ø, og det er det blevet min opgave at gøre. Jeg opsøger mennesker, hvor jeg finder dem, støder ind i dem eller bliver kontaktet af dem, og så fortæller jeg dem om projektet. Første reaktion er altid næserynken: Hvorfor pokker skal man fortælle, hvad man ikke skal gøre? Men det skal man heller ikke! Man skal komme i en snak, og så dukker der altid en begivenhed op, vældig eller ganske lille, som er karakteristisk, klog, sjov, bedrøvelig, hvad som helst, som man kan tænke over, glæde sig over.

Der var engang en højskoleforstander på Lolland, Gustaf Bengtsson, der karakteriserede lollikerne sådan her: "De er nogle peberbøssesmænd!" Det, han mente, og det gjaldt selvfølgelig begge køn, var, at de skal rystes, før der kommer noget ud af dem. Det var i 1960'erne eller 70'erne. Han havde ret dengang. Det har han stadig. Lolland er et særligt sted. Og det var sandt længe før.

For godt 120 år siden sad forfatteren Herman Bang på sit værelse i Hotel Skandinavien og skrev et af vores litteraturs mesterværker, romanen Tine. I pauserne stirrede han ud over Nakskov Havn og betragtede

naskovitterne... Rolige, sindige, tilsyneladende upåvirkelige. Sådan beskrev han dem også i romanen, der blandt andet handler om den frygtelige krig i 1864 og tilbagetoget fra Dannevirke. Mens alle andre soldater og familien i det skovriderhjem, hvor de havde søgt tilflugt, sad og fortvivlede, sad lollikerne og spillede kort!

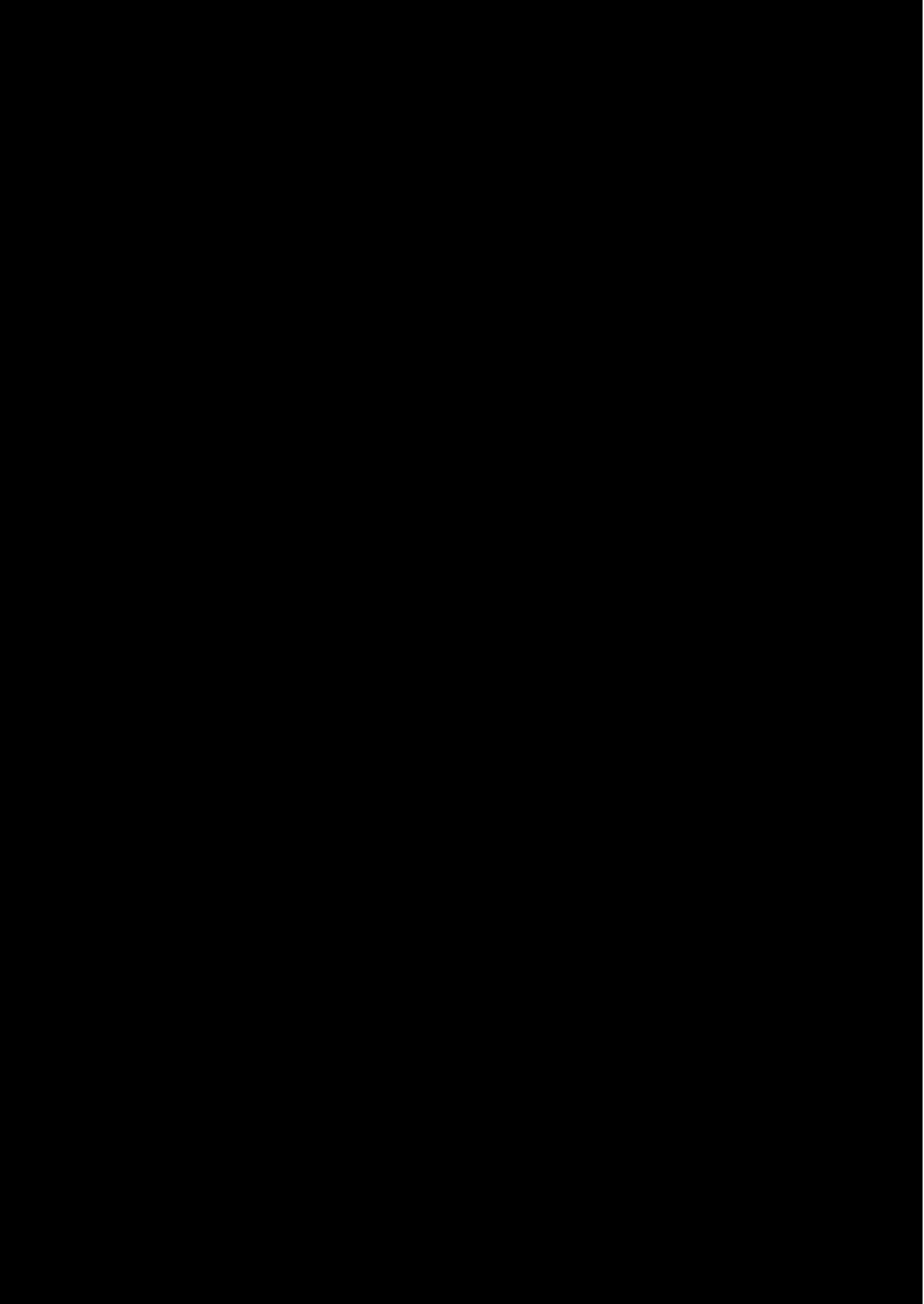
Jeg har haft fornøjelsen af at ryste peber ud af rigtig mange lollikere ved det her projekt. Hvor meget fornøjelse har lollikerne så haft ved det og ved hele det imponerende kunstopbud, som Tumult skulle vise sig at blive? Aner det ikke! Men mon ikke, de har haft en del, lige så stille.

Det har Herman Bang også en historie om. Og den er virkelig. Engang tog han og et par andre digtere til Bornholm, som jo også er en ø og et særligt sted (ligesom alle andre steder på jorden – og det er jo det geniale ved Aleksandra Mirs projekt, at det er globalt og ikke globaliseret som et hvilket som helst supermarked i en lufthavn, men netop lokaliseret). Og der på Bornholm drog de berømte københavnerkunstnere på oplæsningsturné... For lutter tomme huse hele øen rundt, Rønne, Hasle, Sandvig, Allinge, Svaneke, Nexø, Aakirkeby; hvad de nu hedder. Lutter tomme huse. De var fortvivlede, askegrå, angrebet af selvhad, men da de ankommer til Rønne på aftenen for afrejsen tilbage til hovedstaden, står hele Bornholms befolkning ved færgen for at se dem rejse; de har ikke talt om andet end dem hele ugen.

Jeg ved ikke, hvor meget man kan ryste ud af folk om oplevelsen af alle de tøjrier... Men det bliver ikke noget, de glemmer!

Forresten: Da Aleksandra Mir besøgte Lolland syntes Marie Bruun Yde fra Tumult-generalsstaben og jeg, at hun skulle se Fuglsang. Det holdt hun af, og i cafeteriaet viste hun os lidt om fundamental tegneteknik: Man skal tegne rummet udenom den genstand, man tegner. Med andre ord, genstanden skal, i selve processen, ikke eksistere, ikke findes. Den genstand, hun valgte at tegne udenom på sin serviet, var en peberbøsse!

Gorm Rasmussen er født i 1945 og bor på Lolland. Han er forfatter og journalist og havde rollen som projektets interviewer i marken.

Lollands visioner

Når du laver en forretning, et firma, så skal du i hvert fald ikke glemme Told & Skat; for de glemmer aldrig dig!

Man skal ikke kun være negativ over for den økonomiske krise. Der er en hel masse små værksteder og virksomheder som min, der går godt. Jeg har aldrig forsålet så mange sko og slebet så mange nøgler. Jeg kan i det hele taget ikke finde ud af at være negativ. Mine kunder skal altid have et eller andet med hjem, en lille vittighed for eksempel. Så har de det bedre. Det har jeg også. Jeg sover knaldgodt om natten.

**Hvis du er arbejdsløs
murer, skal du ikke stå
op så tidligt, som du
plejer. Så bliver du bare
for hurtigt fuld.**

*Man skal ikke flytte ud på
landet og tro, at nu bliver
det den rene idyl, bare fordi
himlen er så stor, og man
kan se stjernerne om natten
og vågner til fuglesang.
Glem idyllen. Så pludselig
kommer den forbi en dag og
smiler. Den er vagabond. Det
er et hårdt arbejde.*

Smid aldrig børnenes legetøj ud uden at tænke dig om og uden at spørge dem først, også når de er blevet voksne. Selv den mest lasede bamse kan være en lille helligdom. Ellers var den nok heller ikke blevet så slidt!

Man skal ikke tro, man kan forlade sig på sin erfaring som menneskekender. Selvom den måske er stor, skal man skrotte den, hver gang man møder et helt nyt menneske. Vær blank. Ellers bliver man nemt fordomsfuld, og ens erfaring tørrer ud i stedet for at blive udvidet.

Skal man være mejerist, skal man i hvert fald ikke sove over sig, for så bliver al mælken til kærnemælk, og smørret bliver løst med for meget vand i. Der kan gå en hel dag med at pakke det i hånden. Sådan er det nok stadig væk. Vi lavede både havarti og svejtserost. Men nu er der jo ingen mejerier hernede mere, og ingen køer. Man ser snart aldrig en flue!

Man skal aldrig drikke sig så fuld nytårsaften, at man brækker sig i værtindens julegaver; i hvert fald slet ikke i dem, der skal byttes!

Man skal ikke være bange for at blive gammel og grim. Min far sagde altid til mig: ”Du bliver ikke grim, når du bliver gammel. Man kan ikke blive noget, man altid har været.”

Man skal ikke tro, man uden videre kan lufte sine egne synspunkter, når man sælger computere af alle mærker. Mange Mac-, Windows- og Linuxbrugere hader de andre. Det skal man ikke gå ind i, hvis man vil overleve i branchen. De er lidt ligesom fodboldfans nogle af dem.

Når man skal vaccinere ældre mennesker, så skal man ikke love, at man kun stikker én gang; man må huske, at sulet er gammelt. Det med "sulet" hørte jeg, da jeg var atten år. Det er 70 år siden. Jeg arbejdede på et alderdomshjem, og der var en gammel, sød kone, der var død om natten, og hendes noget gnavne mand, der både var blind og meget døv, vidste det ikke. Han var lidt sløj, og så kom lægen og gav ham en indsprøjtning og måtte altså stikke to gange. Manden døde om natten lige ved siden af sin kone. Jeg har tit tænkt på, om det var noget, lægen gjorde. Og folk, jeg har fortalt det, siger: "Hvor var det smukt!". Jeg tænker også tit på, at jeg glemte at holde mit løfte til den gamle mand, for han sagde altid: "Du skal huske vores gangklæder". Det var jo ligklæder, og det var altid det første, en nybagt brud syede til sit hjem; sådan var det. Og dem skulle de begraves i, men jeg glemte det, og de blev begravet i papirstøj.

Hvis man vil fange ål, så skal man ikke glemme at holde øje med hylden. Når den først blomstrer, kan man godt opgive det hele indtil september. Den holder dem ude.

Jeg er ikke religiøs, men man skal ikke lade være med at bede aftenbøn alligevel. Jeg beder en slags aftenbøn hver aften og siger til hvem-det-nu-er: Jeg har haft sådan en god dag, og det skal du have tak for, og hvis jeg ikke vågner op i morgen, så gør det ikke noget.

Man skal være varsom og ikke uden videre sige ja til at arrangere en af de her fætter-kusinefester. Forleden blev jeg ringet op af en, jeg ikke kendte, angående min farmor. Hun fortalte, at hun foreløbig havde fundet 250 hel- og halvfætre og -kusiner.

Hvis man skal undgå drager, der hvor man bor, så skal man ikke dyrke raps. Drager elsker gult. Og de slår sig ned alle vegne, hvor de ser rapsmarker. Det har vi lige oplevet. Vi har lige haft besøg af en islandsk kunstner. Han sagde, at båden blev fulgt af en drage med lava i halen, derfor havde den rød halespids. Dens navn, Femøje, lyder fuldstændig som navnet på vores ø.

Drenge skal ikke tro, at de skal drille eller kaste med høvlspåner, hvis de vil i kontakt med én. De er så umodne. Og hvis de inviterer én i biografen, skal det da ikke være til sådan nogle film, som dengang man var otte år.

Man skal ikke tro, man er sikker, bare fordi isen bærer. Man skal også undersøge vejr- og strømforholdene. Det har jeg lært af én, der hed Viktor Nielsen. Han døde forrige år, men han kunne have døet meget tidligere. Han og en kammerat cyklede en vinter, da de var unge – det var lige efter krigen – helt ud til diget og gik på isen hele vejen over bæltet til Tyskland og tilbage igen. Folk var bekymrede og stod og ventede og kørte dem hjem, da de endelig kom. De var jo godt udmattede. Næste dag var de friske og gik ud for at hente deres cykler, og da var isen væk. Ikke en flage. Jeg ved ikke, om det skyldtes strøm eller vind, men isen var i hvert fald stukket af.

Vi var lige flyttet herved på øen, og jeg skulle have en eller anden litterær pris inde i København, og i den anledning ville jeg købe en pæn jakke. ”Skal den være til at gå bort i?”, spurgte ekspedienten i den gamle herreekviperingsbutik. Jeg blev helt uhyggelig til mode. Men man skal ikke blive rystet over udtrykket ’tøj til at gå bort i’. Alle andre steder i Danmark betyder det tøj til at dø i. Hervede betyder det tøj til pænt brug.

**Man skal være
varsom med
at flytte gamle
mennesker til
noget ”bedre”.
Jeg har prøvet
det. Jeg føler
faktisk, jeg
har et mord på
samvittigheden.**

Når man sådan har været ung i hørmens af '68 og lidt vild, så skal man ikke bare lade alt muligt gro op i haven. Især ikke der, hvor fuglebrættet står. Det kan ses fra vinduet, og folk tror ikke på, at de tre meter høje planter er fra fuglefrø, der faldt ned i vinter. De er overbevist om, at det er noget, man dyrker til sig selv. Og alle mennesker nu om dage, alle, selv her langt ude på landet, kan kende hamp.

Man skal ikke altid være bange for det nye. Jeg gik i Charlottenlund Skole, og da den blev for lille, skulle der bygges en ny og større. Det var der flere bønder, der var imod. De sagde: "Lad dem bygge sådan noget inde i Nakskov, men ikke her. Hjemme hos os går børnene ud på 'det lille hus', og skal de til at gå på fint ve inde på skolen, så vil de ikke arbejde ude i marken mere". Det kom jo ikke til at passe.

Det er godt nok, at vi skal have en fast forbindelse til Tyskland, men... Store infrastrukturelle løsninger som en bro eller tunnel er ikke nødvendigvis løsningen. Det troede man også, da vi fik færgerne i sin tid. Hvad skete der? Vi skal ikke bare glæde os over ti år, hvor der lige pludselig er masser af arbejde. Vi skal ikke nøjes med det. Ellers ender øen som et trinbræt og endnu mere affolket end nu.

Min far var færgekarr, før han blev fisker ved Maulskov - den båd var min vugge - og så var han spillemand, men de første år levede han af at ro folk frem og tilbage mellem Fejø og Lolland. Så med de nye tider kom den nye motorfærge, og på første tur glemte de at sætte bommen for, og der var en bil, der røg i vandet. Færgemanden sprang ud med piben i munden og reddede manden. Folk sagde, der stadig var ild i piben, da han kom op med ham, men man skal ikke tro på alt, hvad man hører.

Man skal være
varsom med
at flytte gamle
mennesker til
noget "bedre".
Jeg har prøvet
det. Jeg føler
faktisk, jeg
har et mord på
samvittigheden.

1. The first step is to identify the problem. This is often the most difficult part of the process, as it requires a deep understanding of the situation and the ability to see beyond the obvious. Once the problem is identified, the next step is to define the goal. This is a clear statement of what you want to achieve, and it should be specific, measurable, achievable, relevant, and time-bound. Once the goal is defined, the next step is to develop a plan. This is a detailed outline of the steps you will take to achieve the goal, and it should be realistic and flexible. Once the plan is developed, the next step is to execute it. This is the most challenging part of the process, as it requires discipline, focus, and the ability to overcome obstacles. Finally, the last step is to evaluate the results. This is a reflection on what you have learned from the experience, and it should be used to inform future actions.

2. The second step is to identify the goal. This is a clear statement of what you want to achieve, and it should be specific, measurable, achievable, relevant, and time-bound. Once the goal is defined, the next step is to develop a plan. This is a detailed outline of the steps you will take to achieve the goal, and it should be realistic and flexible. Once the plan is developed, the next step is to execute it. This is the most challenging part of the process, as it requires discipline, focus, and the ability to overcome obstacles. Finally, the last step is to evaluate the results. This is a reflection on what you have learned from the experience, and it should be used to inform future actions.

3. The third step is to develop a plan. This is a detailed outline of the steps you will take to achieve the goal, and it should be realistic and flexible. Once the plan is developed, the next step is to execute it. This is the most challenging part of the process, as it requires discipline, focus, and the ability to overcome obstacles. Finally, the last step is to evaluate the results. This is a reflection on what you have learned from the experience, and it should be used to inform future actions.

4. The fourth step is to execute the plan. This is the most challenging part of the process, as it requires discipline, focus, and the ability to overcome obstacles. Finally, the last step is to evaluate the results. This is a reflection on what you have learned from the experience, and it should be used to inform future actions.

5. The fifth step is to evaluate the results. This is a reflection on what you have learned from the experience, and it should be used to inform future actions.

6. The sixth step is to use the results to inform future actions. This is the final step of the process, and it is essential for long-term success.

7. The seventh step is to use the results to inform future actions. This is the final step of the process, and it is essential for long-term success.

Man skal aldrig give op. Man skal ikke tro, at alt er tabt for en ung person, der aldrig har fået støtte. Der skal måske bare et ord til, så kan de begynde at blomstre.

Vi passer jo på diget. Det er sådan en slags helligdom for os. Jeg blev også digeopsynsmand. Jeg har selv været med til at køre vognlæs efter vognlæs ud med sand og så bare se det skyllet væk, når vi kom med det næste. Det var farligt med højvande. Der er noget særligt ved søen. Man skal ikke tro, at man kan sikre sig helt. En nytårsnat var der en stranding ude på Albuen. Tre søfolk eller fiskere omkom, fordi de sad oppe i masterne for at være i sikkerhed, hvis båden sank. De frøs ihjel. Skibet var stødt på land; der var ikke andet end et par skridt ind til stranden. Det havde de ikke set.

Man skal lade være med at lege hest på sin cykel. Jeg kørte med alle min venindes lp-plader på styret, og så skulle jeg lige lege hest ned ad bakken. Jeg var fjorten år. Først i fjor opdagede lægerne min diskusprolaps, men jeg har kunnet mærke den i næsten fyrre år.

Man kan høre det helt utrolige, men man skal ikke uden videre afvise det. På Fejø var der en ældre mand, der hed Alfred. Han gik altid med damehat. Alfred købte hvert år 10 poser sukker hos købmanden til frugttræerne, for så blev pærerne sødere, påstod han. Jeg har aldrig prøvet selv, og jeg ved ikke, om han vandede med det eller strøede sukker direkte på roden.

Bare fordi man har gode naboer, som har lovet én at slagte ens høns, når man som bybo ikke kan gøre det selv, skal man endelig ikke vente, til hønsene er døde af sig selv. Ikke af hensyn til naboerne i hvert fald. De vil absolut ikke slagte selvdøde dyr. De ser mærkeligt på én. På den anden side er der ingen grund til bare at le ad folk fra byen. De kan godt have ret. Vores nabo klagede over, at flyverne med sprøjtegift ramte hendes brændenælder, og alle bønderne lo; brændenælder er jo ukrudt. Men hun var fransk og kunne lave bøffer af dem, og hun fik medhold. Vi har selv smagt disse bøffer.

Hvis man vil bevare sin figur, så skal man ikke stige i graderne. Da jeg var ung, arbejdede vi på akkord, og vi tjente ret mange penge. Og da jeg kunne lægge et par tal sammen, så var det altid mit arbejde inde i skurvognen efter fyraften. Så en aften, der skulle vælges en tillidsmand, og vi også fik et par øller, skulle jeg lige ud og 'slå en streg'. Da jeg kom ind igen, var jeg tillidsmand. Siden er det gået opad slag i slag. Men dengang jeg bare var en ung en og kunne håndtere en brolæggerjomfru, da sad musklerne de rigtige steder.

Jeg plejer at sige, at jeg kan gennemskue folk på fire-fem minutter, se hvem de er. Og man skal ikke overhøre alarmklokkerne. Det gjorde jeg, da jeg lejede mit hus ud til en mand; jeg fik simpelthen medlidenhed med ham, fordi han var fraskilt og havde en søn – det sagde han i hvert fald. Nu har jeg lige været nede at se huset, som han er stukket af fra. Det lignede noget, der var løgn. Køleskabet var levende.

Man skal ikke være ked af at vokse op på landet eller være bange for at bosætte sig der med sin familie. Først som 22-årig opdagede jeg, at det at vokse op på Lolland er en særlig gave - vi får lov til at være børn længere. Mine veninder, der er vokset op i storbyen, gik med mascara i 5. klasse, brugte g-streng i 9. klasse og gik på disko i byen og mødte drenge fra 14-års-alderen. Jeg havde min første mascara på til Løvernes Konges premiere i 8. klasse, min første g-streng blev købt i 3. g, og inden gymnasietiden hed det sodavandsdisco på Harmonien - selvom flere dog havde gemt sprutten i buskene. Når jeg refererer til minderne i min barndom lyder det på mange af mine københavner-venner, som om jeg refererer til et Matador-univers. Og ja, vi havde en Hr. Schwann-lignende damebutik, hvor jeg fik lov at vælge nye lapper på min brors aflagte joggingbukser, og med i købet fik jeg altid en flot prinsessering fra en automat. Jeg husker stadig, hvordan jeg dybt koncentreret og med stor glæde udvalgte flotte nye lapper med sommerfugle, mariehøns eller fodbolde hos Møllers Strik - den lokale tøjbutik i byen. På Lolland får man lov til at være barn - det er skønt.

**Giv aldrig en
10-11-årig
dreng en bog
for, som han
skal læse til
dagen efter,
hvis helten
dør til sidst.**

Der er ikke så mange smedelærlinge mere,
men jeg har hørt om lærlinge, der sov oven over
smedjen, og de skulle endelig ikke glemme at
bruge ambolten lidt, inden smedemor kaldte
til morgenkaffe. Hun kom nemlig ud for at se
efter, om de var i gang. Var ambolten kold, fik de
ingen morgenmad. Hun kunne finde på at sætte
bagdelen på hornet for at føle efter. Har jeg hørt.

Man skal ikke lade sig lokke til at "kysse en smedehammer", medmindre man har kræfterne til det. Og det skal man være smed for. Man tager hammeren sådan med baghånden og fører den op til munden. Den er jo langskaftet, og kan man ikke holde den, tipper den og slår tænderne ud på én.

Det har jeg lært som antikhandler: Man skal ikke tro, man kender folk helt, før der har været penge imellem. Så viser de deres sande jeg. Der er en slags system i det. De folk, der kræver en meget høj pris for deres egne ting, er aldrig villige til at betale prisen for det, de vil købe. Men folk, der ikke kræver ret meget, når de sælger, de betaler gerne prisen uden at mugge, når de køber. Og i det hele taget er folk, der næsten ingenting har, ofte de mest gavmilde, kontanthjælpsmodtagere og sådan nogle. Der er måske en grund til, at nogle bliver rige og andre ikke.

Glem ikke slik, når du tager til Polen. Det gør jeg aldrig. Når der så kommer nogle med en flok børn, så strør jeg bolcher og karameller ud for dem. Det kunne jo være, det var ens egne børn nogle af dem. Det er derfor, jeg tager til Polen.

Der er så megen snak om den efterløn og det forfærdelige i, at folk holder op med at arbejde, når de er raske og rørige. Men den skal de ikke afskaffe, politikerne. Det er noget, folk selv har betalt, og hvorfor skal man så ikke gå ud og nyde sit otium, mens man kan? Man aner ikke, hvornår det er overstået.

Det er godt nok at kunne læse, men man skal ikke læse for meget. Man kan læse sig fra vid og sans. Man kan blive så klog, at man ender med at blive tosset og dum.

Man skal ikke tro på politiet, når de siger, at de ikke drikker på arbejde. Jeg har selv oplevet dem sætte sig ned og få en bajer sammen med en flok vilde studenter inde i København. De lægger bare kasketten på bordet ved siden af; så er de ifølge loven "ikke i tjeneste".

Når man forbereder en ny have, så skal man ikke lave arbejdet i små bidder, for så bliver det noget biks. Lav al jordforbedringen på én gang, alt sammen. Og husk for himlens skyld at få plantet noget læbevoksning.

Man skal ikke være sentimental, og man skal ikke tro, det er smertefrit, hvis man vil nå sine mål. Jeg har realiseret min livsdrøm. Jeg havde et vellønnet job, men blev mere og mere glad for planter og sprang fra, og nu har jeg så den her botaniske have, som er vokset ud af min egen have. Jeg er stolt af den, men den kunne måske have været endnu bedre, og jeg kunne være sparet for en masse unødigt arbejde, hvis jeg havde planlagt mere konsekvent. Hvis man vil plante et frø, der skal slå rod og vokse op til noget stort, så skal man være parat til at skære andre rødder over.

Man skal ikke blive,
som andre vil have, man
skal blive. Så har man en
chance for at blive den,
man skal blive.

Journalisterne skal ikke ringe til mig og bede om katastrofehistorier, bare fordi jeg ved lidt om naturen. Klimaforandringerne skaber en masse utryghed og forandring. Og pressen dyrker det. Så er det dræbersnegle, så er det nye biller og giftige planter, folk bliver opskræmte over. Vi skal ikke dæmonisere naturen, men lære den at kende og beskytte den smule, vi har tilbage her på øen.

Man skal som tandlæge ikke bruge lattergas uden udsugning og uden at tænke sig om. Det er ikke bare, fordi lattergas er en drivhusgas og 300 gange stærkere end CO₂. Jeg brugte det engang på min søn, og vi var begge to ved at fordampe af grin, men det lykkedes mig at få maskinen slukket. Og brug det aldrig uden, at der er andre til stede. Der er nogle ganske få, der kan blive aggressive; jeg har oplevet én slå ud efter klinikdamen. Og så er der dem, der bliver kælne. En af mine kvindelige medstuderende i sin tid blev så opstemt, at hun begyndte at smide cowboybukserne. Hvad kunne man ikke blive udsat for af sexchikanerygter.

**En ting, man
ikke skal, hvis
man bliver smidt
hjemmefra:
Man skal ikke
begynde at
begå røverier,
så går det
først nedad.**

Man skal ikke bede et danseorkester om at spille en engelsk vals, hvis ikke man kan danse den selv. Det gjorde jeg engang, og det endte med, at fru og jeg skulle alene ud på dansegulvet. Det var til et høstbal, og der sad folk fra fem godser og gloede på os; men vi kunne godt! Det gik faktisk vældig fint.

Man skal ikke blande sig i andre folks sexliv, heller ikke på et bordel. Jeg har været på verdens største horehus. Det ligger i Ecuador, og baren med alle pigerne er ovenpå, kabinerne nedenunder. Så opdagede vi et knastul i gulvet, vi kunne kigge igennem, og begyndte at stampe i takt til dem dernede. Tak skal du have, der blev ballade. Det var en af vores letmatroser. Kæmpestor.

Man skal ikke altid fortælle folk, hvad det er, de spiser. Eller også skal man lyve. Jeg kan godt lide at servere ting, folk tror, de ikke kan lide, men fortæller aldrig, hvad det var, før de har spist op og sagt uhm! Det skal luskes i dem. For eksempel fiskefrikadeller til dem, der ikke kan lide fisk. Jeg er gammel sømand og kan selv spise alt; hunde, katte, rotter, tyrenosser... Men prøv at servere hestebøffer for folk, der elsker rødt kød!

Hvis man vil udfordre en præst, skal man ikke stille op med en ateist. Jeg kan godt lide ateister. De er ikke de sværeste. Det er derimod dem, der tror heftigere og stærkere end en selv.

Tøv ikke med at forlade din religion og din tro, hvis du føler, at det er nødvendigt. Jeg meldte mig ud af folkekirken. Der var så meget, jeg ikke kunne forlige mig med. Jeg søgte andre veje, buddhismen f.eks. med alle dens gode råd til at komme ind i sig selv og den store viden om, hvad der gør livet træls... Egoet, der hele tiden skal tilfredsstilles osv. Det blev en øjenåbner til kristendommen, og nu er jeg på vej ind i folkekirken igen.

**Slå aldrig på en kvinde,
aldrig, vel? Min kæreste
sidder i fængsel nu
for at have skåret mig
i benet med en flaske.
17 sting. Men jeg slår
aldrig hende. Vi savner
hinanden. Jeg elsker
hende stadigvæk.**

*Der er ingen grund til at tro,
det er så bedrøveligt med
alle de begravelser. Det er
faktisk dejligt at begrave
folk - når det altså er
ældre og gamle mennesker
selvfølgelig - man lærer
jo ligefrem personerne at
kende, efter de er døde, ved
at tale med de efterladte.*

Man skal altså ikke komme her til øen og fortælle os lollændere, hvordan vi skal integrere os i resten af samfundet. Det er ikke os, der skal leve op til, hvad de forestillede sig i deres parcelhus i Rødovre, før de flyttede herved. Det er dem, der skal lade sig integrere.

Det er ikke bare mænd,
der ikke skal slå. Hvorfor
må en kvinde ikke få en
igen, når hun har slået og
banket en mand ti gange
oven i hovedet?

Som præst må man aldrig nedgøre folk. Det kom jeg til at gøre engang, mens jeg endnu var gymnasielærer. Jeg sagde, at folk, der tror på, at Adam og Eva virkelig har levet, er frygteligt naive. Og det var der så et par af eleverne, der fortalte, at de gjorde. Det havde jeg ikke forestillet mig og undskyldte meget. For de blev jo kede af det.

Man skal ikke prøve at forklare mig fornuften i det her. Den danske befolkning spiser piller og medicin og meget mere kemisk pis og lort, end vi bruger ude på markerne, alligevel underkastes landbruget flere og flere restriktioner om at bruge færre og færre kemikalier. Hvordan hænger det sammen? Aviserne skriver kun negativt, og vores konkurrenter i Tyskland og Sverige har langt bedre forhold.

Man skal altså ikke tale anderledes til os, end man gør til andre mennesker. Bare fordi vi er hjemløse og har problemer. Jeg vil hellere have en på hovedet end blive talt ned til. Folk har fordomme, det har de fandeme...

Man skal ikke tro, at kærlighed er det samme som sex. Min kone og jeg har været gift i 37 år. Vi krammer hinanden hver dag, men det betyder jo ikke, at man absolut skal op og ligge på hinanden. Vi har prøvet det hele. Der bliver mindre af det med sex. Hvor der høvles, der falder der spåner. Men kærligheden bliver der ikke mindre af, hos mig og Susanne.

Man skal ikke for enhver pris undgå konflikt. Det er ikke bare enighed, der gør stærk. Det kan uenighed også gøre. Oppe i Nordjylland forstår de det, og det kunne vi lære noget af. Der oppe ved Limfjorden ligger den ene lille møbelfabrik efter den anden. Hver gang en svend er blevet uenig med sin mester og er gået sin vej, har han åbnet sin egen fabrik; og de samarbejder alligevel.

Man skal ikke centralisere, som om landet og befolkningen var en virksomhed med filialer. Vi har lige haft en kommunalreform, der har lagt grunden til en udvikling, der lukker folk ude fra hinanden. Og indskrænker deres muligheder for at påvirke det samfund, de lever i.

Man skal ikke få børn, hvis man tror, at man slipper af med dem igen. De vil altid være der. Og så får de selv børn, og de får måske igen børn. Det fortsætter. Man holder aldrig op med at bekymre sig; til gengæld får man hurtigere ondt i ryggen.

Du skal ikke fortælle en gammel junkie, at han lyver, når han siger, at der også er folk, der flygter ind i fængslet. Det passer. Der er der nemlig altid stoffer. Jeg har selv sprunget over hegnet ind til Jyderup, når jeg manglede noget, og ud igen.

Lad være med at bruge din tid på noget, der ikke interesserer dig. Find noget, der udfylder din tid, for der er jo alle tankerne, skilsmissen, børnene osv. Og så en ting til, vær varsom med, hvem du omgås. Dårligt selskab er farligere for en hjemløs end for de fleste andre.

Adressen her hænger ved. Så fortæl aldrig, at du bor på en eller anden institution, så er der mange butiksdøre, der lukker. Især de fine og dyre. Jeg kunne ikke engang få lov at prøvekøre en Fiat Fiesta. Men nede i Netes Kiosk, der kan vi alle sammen få lov at skyldes i massevis.

Danmark er berøringsangst, og det skal vi holde op med. F.eks. i forhold til indvandrere. Vi skal også lære at tage konfrontationen med dem, der hele tiden kræver respekt uden at yde noget og siger: Vi får hverken i hoved eller røv! Jamen, det er der jo heller ingen andre, der gør.

Du skal ikke have et fast forhold, hvis du ryger i fængsel. Du skal sige op. Farvel. Så kan I altid begynde forfra, når du kommer ud igen. Det gør jeg. Men hvis du har en kæreste alligevel, så skal du aldrig ligge og tænke på, at i aften er det fredag eller lørdag, og hun går nok i byen. Så kører tankerne.

Hvis du vil have børn, skal du ikke være kriminel. Hvis du vil være kriminel, skal du ikke få børn. Jeg håber på at få børn, men jeg er glad for, at jeg ikke har nogen endnu. Det skal være inden, jeg bliver fyrrer. Jeg forestiller mig, at når jeg er 50, bor jeg i omegnen af København, har det godt med mig selv og har børn.

Fortvivl aldrig. Jeg har haft succes her i Nysted, og det giver modstand, og jeg har haft fiasko, og det skaber skadefryd, men det har jeg alt sammen taget med. Også da jeg blev sukkersyg. Fra den ene dag til den anden ramlede det hele. Men allerede dagen efter, da jeg kiggede ud på skoven, så jeg, at aldrig havde den været så grøn.

Man skal ikke have medlidenhed med mig. Man skal i det hele taget slet ikke have medlidenhed med syge folk, det bliver de bare mere syge af. Da jeg først besluttede mig for, at nu måtte de amputere mit ben, blev mit liv godt. Havde det ikke været for den lastbil, var jeg for længst død af druk og slagsmål. Min ulykke blev min lykke.

Kolofon

Lollands Visioner

Aleksandra Mir
2011

Redaktion

Christian Skovbjerg Jensen og Ida Meisling

Opsætning

Mads Bacher

Fotograf

Lea Nielsen

Tryk

Skive Offset

© Tumult og Aleksandra Mir

Udgiver

Kunsthfestivalen Tumult
22. august - 24. oktober 2010

www.tumult.dk

